

GRØNN RAPPORT
2023

Om grønt rammeverk

I november 2022 etablerte TINE et grønt rammeverk for utstedelse av grønne obligasjonslån for finansiering av prosjekter som oppfyller kravene i det grønne rammeverket.

Det grønne rammeverket er i tråd med Green Bond Principles og har oppnådd graderingene "Medium Green" og «Governance Assessment Good» tildelt av det uavhengige klimaforskningssenteret CICERO i november 2022 .

Les det grønne rammeverket [her](#).

Les CICEROs Second Opinion [her](#).

*CICERO
Medium Green

I mars 2023 utstedte TINE et 5-årig grønt obligasjonslån med en verdi på NOK 500M. I henhold til det grønne rammeverket er formålet med obligasjonslånet å finansiere prosjekter innenfor kategoriene: *Energieffektivitet, fornybar energi, ren transport, bærekraftig vann- og avløpshåndtering, produkter, produksjonsteknologier og prosesser tilpasset en sirkulær økonomi, samt bærekraftig forvaltning av naturressurser og arealbruk.*

TINEs eksterne revisor, Ernst & Young (EY), bekrefter at det angitte beløpet er benyttet til finansiering av prosjekter i tråd med TINE sitt grønne rammeverk.

For mer informasjon om TINEs arbeid med bærekraft, se vår nettside [her](#).

Sustainability high on the agenda

At the UN Climate Action Summit in Glasgow, countries agreed that global warming should stop at 1.5 degrees. A system for quota trading will be established, coal-fired power will be scaled back and subsidies to the fossil fuel industry will be cut. A number of important agreements were entered into between individual countries as well. Among other things, more than a hundred countries – including Norway – agreed to cut their methane emissions by 30 per cent.

The challenges we face in terms of our climate and environment have become so serious that more and more people are demonstrating their commitment. How we live our lives, what food and clothing we buy and how the authorities set laws and regulations are all helping society to move towards a more sustainable direction.

Godkjente grønne prosjekter finansiert med grønt obligasjonslån

Per 31.12.2023 hadde TINE et obligasjonslån på 500 millioner norske kroner utstedt i en grønn obligasjon, og ved årsslutt var totalt 500 millioner norske kroner finansiert gjennom det grønne rammeverket.

Den grønne obligasjonen har bidratt til å finansiere investeringer i kategoriene **fornybar energi, energieffektivitet og vann – og avløpshåndtering**. Investeringene er gjort i grønne prosjekter som kvalifiserer til kravene i det grønne rammeverket. Disse prosjektene er bygging av nytt meieri Bergen, et energianlegg på Jæren, innstallering av solcellepanel for Norseland Ltd og renseanlegg på Elnesvågen.

Allokeringstabell

Prosjektnavn	Kategori	Område	Totalt investert i prosjektet (tNOK)	Grønn finansiering per 31.12.2023 (tNOK)	Grønn andel av total investering i %	Grønn obligasjon investert i %
Nytt Bergen	Energi effektivitet	Energiforbedring	812 956	389 337	47,89%	77,87%
Energianlegg Jæren	Fornybar energi	Biomasse	54 166	54 166	100%	10,83%
Solar Panels – Norseland Ltd		Solenergi	2 497	2 497	100%	0,50%
Renseanlegg Elnesvågen	Bærekraftig vann- og avløpshåndtering	Renseanlegg	171 980	54 000	31,40%	10,80%
Total			1 041 599	500 000	48,00%	100%

Rapporteringskriterier i henhold til grønt rammeverk

Energi effektivitet

Kriterier

- ✓ Årlige energibesparelser (MWh)
- ✓ Årlig GHG utslipp unngått (tonn CO₂e)

Fornybar energi

Kriterier

- ✓ Årlig fornybar energi generert (MWh)
- ✓ Årlig GHG utslipp unngått (tonn CO₂e)

Vann- og avløpshåndtering

Kriterier

- ✓ Årlig volum av avløpsvann behandlet eller unngått (m³)
- ✓ Prosjektbeskrivelse og miljømessig nytte

Nytt Bergen

13. januar 2020 var det offisiell åpning av «Nye TINE Meieriet Bergen» på Espehaugen Industriområde på Flesland. Her produseres det TINE-melk og fløte, samt Sunniva Juice. Det nye meieriet har etablert et system for energigjenvinning og implementering av ny innovativ høytemperatur varmepumpesystem. Ved å installere et energilagringssystem skal behov og produksjon av varme og kjøling avstemmes. Dette gir en årlig effekt på 5 980 MWh. I tillegg til energibesparelser, vil løsningen også redusere effektuttaket og jevne ut effekttopper betraktelig. Dette muliggjøres ved hjelp av energigjenvinningssystemet, samt bruken av varmepumper til å produsere hettvann.

Prosjektet har gitt god erfaring, og det er flere anlegg i TINE som ser på muligheten for tilsvarende system som Bergen, eller å utnytte deler av systemet. Dette er prosesser som er mye brukt i TINE, hvilket gjør at det framtidige potensialet er stort.

I forbindelse med prosjektet har det blitt mottatt en støtte fra Enova. Enovas støtte har vært viktig for realiseringen av prosjektet. Slike omfattende prosjekter er ressurskrevende, og er forbundet med høy risiko. Støtten gir også prosjektet en kvalitetssikring.

Påvirkningstabell 1

Prosjektnavn	Årlige energibesparelser (MWh)	Årlig GHG utslipp unngått (tonn CO2e)	Grønn obligasjons andel av årlig GHG utslipp unngått (tonn CO2e)
Nytt Bergen	5 980	3 000,00	1 466,91

Energianlegg Jæren – TINE Meieriet Jæren

Formålet med prosjektet Energianlegg Jæren er å levere dampforsyning til TINE meieriet i Jæren. Biobrenselanlegget som blir bygd for dette formålet, er optimalisert for å operere på fuktig GROT bestående av hogstavfall som blir igjen i skogen etter avvirkning og som flises opp før den omsettes som energivare.

Solør Bioenergi har en flisterminal på Vigrestad ca. 11 km fra biobrenselanlegget. Flisterminalen håndterer flis til Solør systemet anlegg i området, det vil si TINE- Jæren, BioSirk og Stavanger lufthavn Sola.

Ovnene installert hos TINE Jæren har bare tillatelse til å brenne «rene» brensler, og det får ikke forekomme noe av forurenset returtre/rivningsvirke. Det skal være virke direkte fra skog/hager i nærområdet. Flisen som brukes hos TINE Jæren er i all hovedsak lokalt produsert, og hentes direkte i nærområdet.

Påvirkningstabell 2

Prosjektnavn	Årlig fornybar energi generert (MWh)	Årlig GHG utslipp unngått (tonn CO ₂ e)	Grønn obligasjons andel av årlig GHG utslipp unngått (tonn CO ₂ e)
Energianlegg Jæren	36 000	7 400,00	2 312,51

Solar Panels – Norseland Ltd

Som et ledd i Norselands Lts forpliktelse til bærekraftig drift, har selskapet besluttet å gjennomføre en endring i sin energiforsyning. Initiativet omfatter installasjonen av solcellepaneler på to av selskapets lokaler, og har som formål å effektivisere strømforbruket og avlaste transformatorer som betjener både kontor- og produksjonslokaler.

Rasjonale bak investeringen:

- Erstatte nåværende strømkilde med fornybar energi for å redusere utslipp av klimagasser og bidra til å dempe klimaendringer. Som en indirekte innvirkning gir prosjektet en bekreftelse til kunder og partnere om at bærekraft har prioritet i selskapet.
- Redusere Norseland Lts strømkostnader.
- Redusere strømforbruket fra nettet. Norseland har en grense på 550KVA fra våre nåværende transformatorer som vi er nær å nå. Grensen har allerede blitt økt og kan ikke økes ytterligere. Solenergi vil redusere risikoen for overbelastning av transformatorer ved å redusere forbruk fra produksjon. Økt bruk av automatiserte maskiner driver også opp energiforbruket på stedet.

Påvirkningstabell 3

Prosjektnavn	Årlig fornybar energi generert (MWh)	Årlig GHG utslipp unngått (tonn CO2e)	Grønn obligasjons andel av årlig GHG utslipp unngått (tonn CO2e)
Solar Panels – Norseland Ltd	459	88,78	88,78

Renseanlegg Elnesvågen – TINE Meieriet Elnesvågen

TINE har etablert et nytt renseanlegg på Elnesvågen, 20 km utenfor Molde med en flott beliggenhet i naturskjønne omgivelser ved Frænafjorden. Bærekraft er satt i høysetet i hele prosjektgjennomføringen, med vekt på sirkulærøkonomi, klimagassutslipp, energieffektivitet og ressurgjenvinning. Det nye renseanlegget har blitt en høyteknologisk «ressursfabrikk» som innfrir eksisterende og fremtidige rensekrav og vil bidra positivt til TINEs CO2-regnskap.

Dette er et usedvanlig spennende og samfunnsviktig prosjekt, som vi vil se effektene av i mange år fremover, sier anleggssjef Svein Ludvik Holme ved TINE meieriet Elnesvågen, som har ledet den lokale prosjektgjennomføringen.

For lokalsamfunnet i Hustadvika kommune og innbyggerne har dette blitt et foregangsprosjekt på nasjonalt nivå knyttet til både den økonomiske, miljømessige og sosiale delen av bærekraftbegrepet, fortsetter en tydelig stolt Holme.

Påvirkningstabell 4

Prosjektnavn	Årlig volum av avløpsvann behandlet eller unngått (m3)
Renseanlegg Elnesvågen	163 253

Revisors attestasjonsuttalelse

Statsautoriserte revisorer
Ernst & Young AS

Stortorvet 7, 0155 Oslo
Postboks 1156 Sentrum, Oslo Norway

Foretaksregisteret: NO 976 389 387 MVA
Tlf: +47 24 00 24 00

www.ey.no
Medlemmer av Den norske Revisorforening

UAVHENGIG REVISORS ATTESTASJONSUTTALELSE

Til styret i TINE SA

Omfang

Vi er engasjert av TINE SA for å utføre et attestasjonsoppdrag, som skal gi moderat sikkerhet slik det er definert i de internasjonale standardene for attestasjonsoppdrag for å avgi en uttalelse om TINE SAs interne sporingsmetode og allokeringen av midler fra TINE SAs grønne obligasjon som definert og spesifisert i «Godkjente grønne prosjekter finansiert med grønt obligasjonslån» i TINE SAs Grønn Rapport 2023 ("Saksforholdet") for rapporteringsåret avsluttet 31. desember 2023.

Vi har ikke utført andre attestasjonshandlinger enn det som er nevnt i avsnittet over og som beskriver omfanget av vårt oppdrag, og vi uttaler oss følgelig ikke om øvrig informasjon inkludert i Grønn Rapport 2023.

Kriterier brukt av TINE SA

I utarbeidelsen av saksforholdet har TINE SA brukt egendefinerte publiserte kriterier i TINE SAs Grønne rammervev ("Kriteriene"). Kriteriene ligger på <https://www.tine.no/om-tine/finansieell-informasjon/vedlegg/gront-rammeverk> og er offentlig tilgjengelige.

TINE SAs ansvar

Ledelsen er ansvarlig for valget av Kriteriene og for at Saksforholdet i det alt vesentlige er presentert i henhold til disse Kriteriene. Dette ansvaret omfatter det å etablere og vedlikeholde interne kontroller, opprettholde tilstrekkelige journaler og lage estimater som er relevante for utarbeidelsen av Saksforholdet, slik at det ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som resultat av misligheter eller feil.

Vårt ansvar

Vårt ansvar er å avgi en uttalelse om Saksforholdet basert på de bevisene vi har innhentet.

Vi har utført vårt arbeid i samsvar med ISAE 3000 - "Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller begrenset revisjon av historisk finansiell informasjon". Standarden krever at vi planlegger og utfører handlinger for å oppnå moderat sikkerhet for at Saksforholdet i det vesentlige er presentert i henhold til Kriteriene, og utarbeider en rapport. Type, tidspunkt for og omfang av handlingene er valgt ut fra vårt skjønn, herunder en vurdering av risikoen for vesentlig feilinformasjon, enten som resultat av misligheter eller feil.

Etter vår oppfatning er innhentet bevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår attestasjonsuttalelse.

Vår uavhengighet og kvalitetskontroll

Vi er uavhengige av selskapet og konsernet i samsvar med kravene i relevante lover og forskrifter i Norge og *International Code of Ethics for Professional Accountants* (inkludert internasjonale uavhengighetsstandarder) utstedt av International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA-reglene), og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene.

2

Vi anvender også International Standard on Quality Management 1 *Kvalitetskontroll for revisjonsfirmaer som utfører revisjon og forenklet revisorkontroll av regnskaper samt andre attestasjonsoppdrag og beslektede tjenester*, og har opprettholdt et omfattende system av kvalitetskontroll inkludert dokumenterte retningslinjer og prosedyrer for å overholde etiske krav, profesjonelle standarder og relevante lover og regler.

Beskrivelse av utførte handlinger

Handlingene som utføres på et attestasjonsoppdrag med moderat sikkerhet varierer med hensyn til type og tidspunkt og er mindre omfattende enn for et tilsvarende oppdrag som skal gi betryggende sikkerhet. Sikkerheten i et attestasjonsoppdrag med moderat sikkerhet er derfor vesentlige lavere enn hva som ville ha vært oppnådd i et oppdrag med betryggende sikkerhet. Våre handlinger ble utført for å gi moderat sikkerhet som vi baserer vår uttalelse på og gir ikke alle de bevisene som påkraves for å gi en betryggende grad av sikkerhet.

Selv om vi har vurdert effektiviteten i ledelsens interne kontroller når vi har utført type og omfang av våre handlinger, er vårt attestasjonsoppdrag ikke utført for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroller. Våre handlinger omfattet ikke tester av kontroller eller prosedyrer for å kontrollere korrekte summer eller beregninger av data i IT-systemer.

Et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerhet omfatter forespørsler, primært til personer som er ansvarlige for å utarbeide Saksforholdet og relatert informasjon, og analyser og andre relevante handlinger.

Våre handlinger inkluderte:

- Intervjuer med nøkkelpersoner for å forstå virksomheten og rapporteringsprosessen
- Intervjuer med nøkkelpersoner for å forstå selskapets prosess for å innhente informasjon, utarbeide og rapportere Saksforholdet i rapporteringsperioden
- Gjennomgang på stikkprøvebasis av Saksforholdet om allokeringen av midler og den interne sporingsmetoden mot metodene angitt i Kriteriene
- Gjennomgang på stikkprøvebasis av allokerte midler mot kilde data og annen informasjon utarbeidet av TINE SA
- Sammenligning av presentasjonen av Saksforholdet med presentasjonskravene angitt i Kriteriene

Etter vår mening gir våre handlinger tilstrekkelig grunnlag for vår uttalelse. Vi har også utført andre handlinger vi vurderte som nødvendige etter forholdene.

Uttalelse

Basert på utførte handlinger og innhentet bevis er vi ikke blitt oppmerksomme på noe som gir oss grunn til å tro at vesentlige endringer skulle ha vært gjort til Saksforholdet for rapporteringsåret avsluttet 31. desember 2023 for at det skulle være presentert i samsvar med Kriteriene.

Oslo, 13 Februar 2024
ERNST & YOUNG AS

Attestasjonsuttalelsen er signert elektronisk

Finn Ole Edstrøm
statsautorisert revisor

Finn Ole Stephansen-Smith Edstrøm

Statsautorisert revisor

På vegne av: Ernst & Young AS

Serienummer: UN:NO-9578-5995-4-951045

IP: 147.161.xxx.xxx

2024-02-13 18:44:22 UTC

